

Lapsivaikutusten arviointi

Mitä? Lapsivaikutusten arviointi on prosessi, jossa arvioidaan etukäteen päätöksen vaikutuksia lasten oikeuksien toteutumiseen. Se on työkalu lapsia koskevien päätösten valmisteluun. Päätökset voivat koskea esimerkiksi lainsäädäntöä, budjettia tai politiikka- ja toimenpideohjelmia. Arvioinnin kohteena olevat vaikutukset voivat olla suoria tai välillisiä.

Miksi? Vaikutusten arviointi mahdollistaa eri vaihtoehtojen vertailun ja parhaan ratkaisun löytämisen. Kun päätösten vaikutuksia arvioidaan ennakkoon, voidaan varautua ennalta myös mahdollisiin negatiivisiin seurauksiin. Vaikutusten arviointi tekee päätöksentekoprosessista avoimempaa, läpinäkyvämpää ja osallistavampaa.

Milloin? Vaikutusten arviointi tulee tehdä aina, kun tehtävät päätökset koskevat lapsia; vaikutukset ovat voimakkaita pitkällä tai lyhyellä aikavälillä; päätökset koskevat verrattain pientä, mutta haavoittuvassa asemassa olevaa ihmisjoukkoa. Jos päätöksillä saattaa olla vaikutuksia myös muihin ikäryhmiin, tulee lapsivaikutukset arvioida laajemman vaikutusten arvioinnin osana.

Kuka? Vaikutusten arviointiin osallistuvat päätösten valmistelijat, asiantuntijat, päättäjät sekä ne, joihin päätöksellä saattaa olla vaikutuksia. Lapsia ja nuoria koskevassa päätöksenteossa tulee siis kuulla myös lapsia ja nuoria.

Miten? Vaikutusten arviointi voi olla pitkäkestoinen ja kattava tai nopea.

Nopea vaikutusten arviointi sopii tilanteisiin, joissa tietoa on jo entuudestaan riittävästi. Nopea arviointi on myös tapa selvittää, onko tarpeen tehdä tavanomainen, laajempi arviointi.

Pitkäkestoinen arviointi on syytä tehdä, jos päätettävä asia on laaja, tai sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia lasten oikeuksien toteutumiseen, tai jos asiaan liittyy paljon ristiriitaisia näkemyksiä tai tavoitteita.

